Է. ՏԱՐԻ 1837 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 11 ՄԱՐՏ 1890 — ՀԻՋՐ. 19 ՐԷՃԷՊ 1307 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՌԱՔԵԼԻՔ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՅԺՄԷՆ ԱՌԱՔԵԼԻՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար [illegible]	160
» » [illegible]	80
» » [illegible]	40
Դուրսառոյ » [illegible]	200
» » [illegible]	100
Ամսոյ երկիրներն առ[illegible]	56
» » վերջաւորոյ »	28

Դուրս գրուած լրագրոյ համար ծախքը ցնորհուելիք վրայ է խմբագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն ետ չառնելի։

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովն այս օրերս չերմ վիճաբանութեամբք զբաղեալ է այնպիսի խնդրոց վրայ որք թէպէտ օտար ազգաց համար կարեւորութիւն չունին և արտաքին քաղաքականութեան վրայ չեն ազդեր, բայց խորհրդարանական տեսակէտով կարեւորութենէ զուրկ չեն։ Ժողովոյն մարտի նստին մէջ, իդիմոց կառավարութեան Պ. Սմիթ առաջարկեց որ «Խորհրդարանը Փառնէլեան երեսփոխանաց դէմ ուղղեալ կարգ մը ամբաստանութիւնները քննելու համար Ցանձնաժողով մը կազմած և Ցանձնաժողովոյն Տեղեկագիրը Խորհրդարանին մատուցուած լինելով, Ժողովը կ'ընդունի զայս Տեղեկագիր, և Ցանձնաժողովոյ դատաւորներուն շնորհակալութիւն կը յայտնէ իրենց արդար և անկողմնակալ ընթացքին համար, և կը հրամայէ որ անոնց Տեղեկագիրը Ժողովոյն Ատենագրութեան մէջ անցնի»։

Պ. Սմիթ, այս առաջարկութիւնը պաշտպանելով, յիշեցուց թէ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կանխաւ հաւանած էր այս դատական քննութեան, զոր Փառնէլեան երեսփոխանք իրենք կը պահանջէին, և եթէ կառավարական և ընդդիմադիր կուսակցութեանց միջեւ անհամաձայնութիւն ծագեցաւ, միայն քննութեան ենթարկուելիք իրողութեանց մանրամասնութեան վրայ էր։ Բնական է ուրեմն որ այս քննութեան արդիւնքն արձանագրուի Ժողովոյն Ատենագրութեանց մէջ։ Ժողովը Տեղեկագիրը պէտք է ընդունի իւր ամբողջութեամբ։ Իսկ Պ. Կլատսթոնի հակառաջարկը խնդրոյն մէկ կողմը միայն կը ներկայացնէ։ Եթէ Ցանձնաժողովն ամբաստանութեանց մէկ մասը չնծու և անհիմն գտած է, միւս կողմէ յայտնի է թէ Թ-ոյլ իւր «Փառնէլեանութիւն և Ոճրագործութիւն» խորագրով յօդուածոց շարքին մէջ նոյն իսկ Փառնէլեան լրագրերէն քաղելով ցոյց տուած էր թէ Փառնէլեան կուսակցութեան գլխաւոր անդամք ուղղակի կամ անուղղակի քաջալերած են հողագործական ոճիրներ և անգթութիւններ, և կատարուած քննութիւնն ալ ցոյց կուտայ թէ այս ընդարձակագոյն ամբաստանութիւնը ապացուցուած են ամբողջովին կամ մասամբ։ Բայց այս դատական քննութեան նպատակն էր ճշմարտութիւնն յերեւան հանել ի մասին անցեալ դործունէութեան Փառնէլեան կուսակցութեան և ո՛չ թէ յանցաւորաց պատիժ տալ, և հետեւապէս կառավարութիւնը պարտաւորութիւն մը կատարել կը կարծէ՝ խնդրելով Ժողովէն որ առանց իւր կողմէ կարծիք յայտնելու իւր Ատենագրութեանց մէջ անցունէ իւր կարդած Ցանձնաժողովոյն Տեղեկագիրը։

Պ. Կլատսթոն սա հակառաջարկը մատոյց։ «Խորհրդարանն Ցանձնաժողով մը կազմած լինելով Փառնէլեան երեսփոխանաց ոմանց դէմ ուղղեալ ամբաստանութիւնները քննելու համար և Ցանձնաժողովոյ տեղեկագիրը Ժողովոյս ներկայացուած լինելով, Ժողովս արդարութիւն կը համարի դատապարտել Ժողովոյս անդամոց ոմանց և մանաւանդ Պ. Փառնէլի դէմ ուղղեալ այն ծանր և նողկալի ամբաստանութիւններ որք զրպարտութեան և խաբէութեան վրայ հիմնեալ էին, և այս զրպարտութեանց նշանակման առթիւ իւր գոհունակութիւնն յայտնելով, կը ցաւի որ այս անհանդուրժելի անիրաւութեան պատճառաւ յիշեալ երեսփոխանք ընդերկար տառապած են»։

Պ. Կլատսթոն, իւր հակառաջարկը պաշտպանելով, դիտել տուաւ թէ Ցանձնաժողովոյ Տեղեկագիրը կը պարունակէ կարգ մը կարծիքներ որք դատական չեն և բնաւ չեն վերաբերիր դատական մարմնոյ մը ձեռնհասութեան, ինչպէս են այն կարծիքներ որոց առարկայն են քաղաքական խնդիրներ, որոց վրայ ամէն ոք դատաւորաց չափ իրաւունք ունի անձնական դատողութիւն մ'ունենալու։ Փառնէլեանց դէմ ուղղեալ ամբաստանութիւնք երկու տեսակ էին։ Ֆէնիքս Փարքի մարդասպանութեան հաւանած և ոճրագործները քաջալերած լինելու անագորոյն և գայթակղալից ամբաստանութիւնք, որոց ստութեան վրայ հիմնուած լինելն երեւան եկաւ, և ուրիշ առաւել ընդհանուր ամբաստանութիւններ որք անձնական հանդամանք չէին կրեր, և տան տարի յառաջ ծանօթ էին արդէն։ Առաջին կարգի ամբաստանութիւնք սոսկ անձնական էին, անձնական պատասխանատուութիւն կը հրաւիրէին, իսկ վերջինք քաղաքական գործունէութեան ևեթ կը վերաբերէին։

Այս վերջին կարգի ամբաստանութիւնք յայտնի էին արդէն երբ այժմեան պահպանողական նախարարութիւնն յիշխանութիւն անցաւ Փառնէլեանց կրթնելով, և երբ Լորտ Քարնարվըն և Լորտ Սալզպրրի 1885 ին բանակցութեան մտան Պ. Փառնէլի հետ՝ այս բանակցութիւնք ներողամտութեան քօղը տարածած պէտք է լինէին Փառնէլեան կուսակցութեան մինչեւ ցայն վայր ծանուցեալ արարքներուն վրայ։

Պ. Կլատսթոն՝ Փառնէլեանց գործունէութեան տարօրինակ հանգամանքը բացատրելու համար՝ ընդարձակ և պերճախօսութիւն ակնարկութիւն մ'ըրաւ Իռլանտայի անցեալ տառապանաց վրայ, որք՝ նոյն ինքն Լորտ Պիքընսֆիլտի կարծեօք՝ կրնային յեղափոխութիւն չյառաջ բերել։ Այդ տառապանաց ընդ երկար աչք դոցց Անգլիա, և շատ պարագայից մէջ Իռլանտացիք և անոնց ներկայացուցիչք ի ծայրայեղութիւն մղուեցան։ Վերջին քանի մը տարւոց ընթացքին մէջ է որ Իռլանտայի վիճակին բարւոքման համար խորհրդարանը բարեյարդար օրէնքներ քուէարկելու հետամուտ եղաւ, որք չպիտի քուէարկուէին եթէ Փառնէլեան երեսփոխանք ծանուցեալ յուզումը չյարուցանէին, դանդատուած դաշնակցութիւնները չկազմէին, և հետեւապէս Ցանձնաժողովը կազմող դատաւորք չէին կրնար այս յուզման արդեանց վրայ կարծիք յայտնել, քանի որ իշխանութիւն չունէին այն յուզումն յառաջ բերող քաղաքական և ընկերական կացութիւնը քննելու։ Իսկ Թ-ոյլի անձնական նողկալի ամբաստանութեանց անհիմն լինելն աներկբայելի կերպիւ երեւան եկած լինելով, Ժողովը պէտք է խնդակցի Պ. Փառնէլի և իւր պաշտօնակցաց, որք երկար ժամանակ յաչս հասարակաց վատահամբաւեալ մնացին այն անլուր զրպարտութեանց պատճառաւ, և քանի որ այսպիսի թուլնաւոր զէնք մ'ուղղուած էր անոնց դէմ, Ժողովը պէտք է բարոյական փոխարինութիւն մ'ընէ՝ պախարակելով այն վատահամբաւիչ հրատարակութիւններն։

Ի Նպաստ և ընդդէմ կառավարական առաջարկութեան երկար վիճաբանութիւն մը սկսաւ, և մի քանի օրեր չարունակեցաւ, և երբը թէեւ տակաւին չծանոյց հեռագիրը, բայց տարակոյս չկայ թէ կառավարական առաջարկը պիտի ընդունուի, քանի որ Միութենական Ազատականք այս խնդրոյ մէջ չեն ուզեր զատուիլ կառավարութենէն։

ՆԵՍՏՈՐԱԿԱՆՔ

Կը յիշուի թէ անկլիքան Եկեղեցին, առաջնորդութեամբ Բէնթրպըրիի հանգուցեալ և արդի Արքեպիսկոպոսաց, մի քանի Միսիոնարներ և ուսուցիչներ ղրկած է Հէքքեարիի Նեստորականաց մօտ, Նեստորական կղերն և աշխարհականները դաստիարակելու և օգտակար դիրքեր անոնց մէջ ծաւալելու նպատակաւ, առանց կրօնական գիտման, հաւանութեամբ Մար Շիմունի, Պատրիարքին Նեստորականաց։

Փոքր Ասիոյ վերաբերեալ կապոյտ Տետրակին մէջ, զոր թուրք լրագրքք և մեք յիշեցինք արդէն, հետեւեալ պաշտօնագրերը կը գտնենք այս Նեստորականաց գործին վրայ։

Բէնթրպըրիի Արքեպիսկոպոսէն — Լորտ Սալզպրրի։

ՄԻԼՈՐՏ

Պատիւ ունիմ յայտնել թէ ստացած եմ Ձեր Շնորհափայլութեան ամսոյս 12 թուով նամակն, և գոհ եմ լսելով որ Վանայ կուսակալը բարեկամական ընթացք բռնած է Նեստորականաց մօտ զրկուած Միսիոնարաց նկատմամբ, և խոստացած է այժ տալ Նեստորական Պատրիարքին Մար Շիմունի առաջարկութեան՝ վարժարանաց բացման համար։

Ձեր Շնորհափայլութեան նամակին մէկ պատճէնը պիտի զրկուի Վեհ. Թագուհւոյն Կ. Պոլսոյ դեսպանին։

17 օգոստ. 1889 ՍԱԼԶՊԸՐԻ

Լորտ Սալզպրրի — Սըր Ռ. Հ—ոյ

ՏԷՐ

Ձեր Վսեմութեան կը զրկեմ պատճէնն Բէնթրպըրիի Արքեպիսկոպոսին մէկ նամակին, որով կը պատմէ Վանայ կուսակալին բարեկամական ընթացքը Նեստորականաց մէջ զրկուած Միսիոնարաց նկատմամբ, և կը ծանուցանէ թէ Ն. Վսեմութիւն խոստացած է Նեստորականաց Պատրիարքին այժ տալ՝ Բ. Դռանէն արտօնութիւն ստանալու համար վարժարանաց բացման։

Ն. Շնորհափայլութիւն Ձեր կողմէ յիշեալ Միսիոնարաց մատուցուած ծառայութեան համար շնորհակալութիւն կը յայտնէ, և յուսալից է որ երբ Մար Շիմունի խնդրագիրը Բ. Դուռն հասնի Ձեր Վսեմութիւն պէտք եղած աջակցութիւնը պիտի ընծայէ։

ՍԱԼԶՊԸՐԻ

ՊԱՀԱՆԵԱՆ ԴՈՒՐԾԵՐ

Ծանուցուած է արդէն թէ Կ. Պոլսոյ պուլկար դպրոցական Տքթ. Վուլքովիչ, իւր կառավարութեան հրահանգաց համեմատ, չանգիր եղած է Իշխանին ճանչցուիլ ձեռք բերելու։ Թ-ոյլին Վիեննայի թղթակցին տեղեկութեան նայելով, գործակալին դիտել տրուեր է թէ Փանիցա հազարապետին ձեռնարկութիւնն երկրայելի կ'ընէ Իշխանին կացութեան հաստատութիւնն, որ մի քանի ամիս յառաջ ապահով կը թուէր։ Տքթ. Վուլքովիչ իւր ձեռնարկութեան անյաջող ելքը տեղեկագրելու համար Սոֆիա դացեր է։ Արտաքին գործոց Նախարար Տքթ. Սթրանսքի եւս համանման պատասխան մ'ընդուներ է միւս Տէրութիւններէն։ Ամենէն նպաստաւոր պատասխանը տուեր է իտալեան կառավարութիւնն, որ տրամադրութիւն ցուցեր է Իշխանը ճանչելու, բայց չէ ուզեր նախաձեռնարկ լինել։ Անգլ. կառավարութիւնն աւելի հաստատ պատասխան մը տուեր է, զգուշացնելով պուլկար կառավարութիւնն որ անխորհուրդ գործ մը չընէ։ Ի մի բան, Եւրոպոյ հակապուլկար և ռուսասէր լրագիրք չատ գոհ են որ իրաց արդի վիճակը Տէրութանց ճանչցնելու համար պուլկար կառավարութեան նոր ձեռնարկն եւս ի դերեւ ելած է։

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փեթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ կայսերական գերդաստանն որոշած է Զատկի տօնէն ետքը Խրիմ երթալ։

—Պէր ինէ եւս կը հեռագրուի թէ Վիլհէլմ Կայսր պաշտօնապէս ծանուցած է թէ ի մօտոյ Շուէտի Ո. կարգ Բ. թագաւորին պիտի այցելէ ի Քրիստիանիա։

ՄԱՐԵՇԱԼ ՄՈԼԹՔԷ

Անգլիացի մատենագիր Պ. Հուիթ մէն Կ-ոյսէր-կ-ն Դէր-ն-ն անուամբ գիրք մը հրատարակած և մէկ օրինակ առ Մարեշալ Մոլթքէ ղրկած լինելով, հռչակաւոր ռազմագէտն հետեւեալ պատասխանը ղրկած է։

Պերլին, 21 յունուար 1889

Տէր, Մեծաւ հաճութեամբ կարդացի ձեր երկասիրութիւնը Գերմանիոյ վրայ։ Անչուշտ ամէն ազգ իւր ինքնուրոյն նկարագրոյն համաձայն կառավարութեան մը պէտք ունի։ Անգլիական նահմանադրութիւն որ տակաւ բիւած է լաւ պաշտպանեալ երկրի մը մէջ բնակող անգլիական ժողովրդեան մասնաւոր բնաւորութենէն՝ չի կրնար հաստատուիլ ցամաքային Եւրոպոյ մէջ։ Ֆրանսա հարիւր տարիէ ի վեր, միապետութիւն փորձեց զանազան ձեւերու ներքեւ, յետոյ կայսրութիւն և Հանրապետութիւն՝ առանց վերջնական լուծման մը յանգելու։ Գերմանիա օր դեռ մնարս ի կայսրութիւն վերածուեցաւ, նորելուկ մ'է Եւրոպեան Տէրութեանց գերդաստանին մէջ։ Երկու հզօր գրբացեաց մէջ տեղ գտնելով, պէտք ունինք հզօր Բ-ռ-ս-ս-ի մը, և ուրախ եմ տեսնելով թէ կատարեալ արդարութեամբ կ. դատէք հայրական կառավարութիւնն որ Հոհենզոլլրնեանց գերդաստանին մէջ հաստատած է աւանդաբար։ Անկեղծապէս շնորհակալ եմ ձեր ուշիմ գրուածն ինձ ղրկելնուդ համար։

ԿՈՄՍ ՄՈԼԹՔԷ, Մ-րեշալ։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Գահիրէէ կը հեռագրուի թէ մարախները մեծ վնաս կը պատճառեն կիզիէ նահանգին մէջ։ Վերջին շաբթուն մէջ տեղային իշխանութիւնք քանի մը տակառաչափ մարախ ջնջած են։ Բայց Արեւելքէն շատ մարախ կուգայ Եգիպտոս։ Երկրագործք արտերը մչակելով մեծաքանակ մարախի ձուեր յերեւան կը հանեն, զորս բաց օդի մէջ կը թողուն։ որովհետեւ մարախի ձուերն արեւուն տակ բացը թողուելով ինքնին կը ջնջուին։

ՊԵԼՃԻՈՒ ԵՒ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Դրամական խնդիրը քննելու համար Անվերսի Սակարանին կարգած մասնախուզմէն իւր տեղեկագիրն հրատարակեց, որով կը բացատրէ թէ Պելճիա «Լատինական դրամական Միութեան» անդամ գտնուող միւս երկրաց մէջ (Ֆրանսա, Իտալիա, Յունաստան և Զուիցերիա) ունի 150-200 միլիոն ֆր. ի 5 ֆրանքնոց պելճիական արծաթի դրամ։ Ուրեմն, եթէ այս Միութիւն լուծուի, Պելճիա կը հարկադրի իւր արծաթի ֆրանքներուն փոխարէն ոսկի վճարելով վաճառուն միլիոն ֆր. ի կորուստ մը կրել։ Մասնախուզմէն կ'առաջարկէ որ Լատինական Միութիւնը չարունակուի, ո՛չ թէ ամ ըստ ամէ, այլ միշտ 15 տարւոյ պայմանաժամով, և կը յանձնարարէ կառավարութեան որ աւելորդ 5 ֆրանքնոցներն հետզհետէ հրապարակէն քաշելով վիրցնէ, և անգլիական Քոնսոլիտէ կամ ֆրանսական գանձատոմս գնելով պահեստի դումար մը կազմէ, արդի դրամոց աւելորդ մասը գնելու բառնալու համար։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԵՒ ՀԻՆԶՓԵԹԵՐ

Պիզմարք մրցակից չուզեր։

Ժամանակ մը չէր հանդուրժեր որ Ֆրետերիկ գահաժառանգ իշխանը պետական գործոց միջամտէր։

Այս բան Վիլհէլմ Ա. Կայսեր օրով տեղի կ'ունենար։

Ահաւասիկ նախարարապետն յետոյ չէր ընդուներ որ Ֆրետերիկ Կայսրուհին պետական գործերու խառնուէր։

Այս բան ալ Ֆրետերիկ Կայսեր կարճատեւ իշխանութեան օրով պատահեցաւ։

Հիմակ ալ Պիզմարք չընդունիր որ Տքթ. Հինզփեթեր Կայսրութեան գործերուն խառնուի։

Եւ, ինչպէս գիտեն ընթերցողք, Հինզփեթեր Վիլհէլմ Բ. Կայսեր նախկին դաստիարակն է։

Մեծ համարձակութիւն ունեցած էր Հինզփեթեր ինչ ինչ քաղաքական և ընկերական խնդրոց վրայ կարծիքներ յայտնելու իւր նախկին աշակերտին, և խմբագրելու գործաւորական խնդրոյն վրայ Ն. Վեհափառութեան ստորագրութիւնը կրող երկու հանրածանօթ Հրովարտակները։

Պիզմարքի համբերութիւնն հատաւ։ Հինզփեթե՛ր մը որ Պիզմարքի գործը կատարէ։

Ուստի, (գերման լրագրաց ոմանց խօսքին նայելով,) Պիզմարք իշխանին այս վերջին անգամի հրաժարման ըստակաւ, և Մար Շիմուն ազատ է դպրոցի չինութեան համար հող տալու։

Բան այսմ Մար Շիմուն պէտք եղած հողը տուաւ։ Կուսակալէն պիտի խնդրէ որ անգլիացի Միսիոնարաց Թոյլ տրուի վարժարանաց մէջ ուսուցանելու, որք «անգլիական» վարժարանք չպիտի լինին այլ Մար Շիմունի վարժարանները։ Կուսակալն ինք եւս բաղձալի կը համարի որ Նեստորականք այս յետին տգիտութեան վիճակին մէջ չթողուին։

Տարակոյս չունիմ որ Օսմ. իշխանութեան ցոյց տուած այս բարեկամութիւնը կը պարտինք այն ձեռնարկութեան զոր Ձեր Վսեմութեան հրահանգին համաձայն Վեհ. Թագուհւոյն Կ. Պոլսոյ դեսպանն բրած է Բ. Դրան մօտ։

Շնորհակալութիւն կը փութամ յայտնել այս առթիւ Վսեմ. դեսպանին մեզ մատուցած մեծ ծառայութեան համար, և կը խնդրեմ նաեւ որ երբ Մար Շիմունի խնդրագիրը Բ. Դրան մատուցուի, Վսեմ. դեսպանը պէտք եղած կերպիւ այժ տայ անոր։

12 օգոստ. 1889 ԷՏՈՒԱՐՏ ՔԱՆԹՈՒԱՌ

Լորտ Սալզպրրի — Բէնթրպըրիի Արքեպիսկոպոսին

ՄԻԼՈՐՏ

Պատիւ ունիմ յայտնել թէ ստացած եմ Ձեր Շնորհափայլութեան ամսոյս 12 թուով նամակն, և գոհ եմ լսելով որ Վանայ կուսակալը բարեկամական ընթացք բռնած է Նեստորականաց մօտ զրկուած Միսիոնարաց նկատմամբ, և խոստացած է այժ տալ Նեստորական Պատրիարքին Մար Շիմունի առաջարկութեան՝ վարժարանաց բացման համար։

Ձեր Շնորհափայլութեան նամակին մէկ պատճէնը պիտի զրկուի Վեհ. Թագուհւոյն Կ. Պոլսոյ դեսպանին։

17 օգոստ. 1889 ՍԱԼԶՊԸՐԻ

Լորտ Սալզպրրի — Սըր Ռ. Հ—ոյ

ՏԷՐ

Ձեր Վսեմութեան կը զրկեմ պատճէնն Բէնթրպըրիի Արքեպիսկոպոսին մէկ նամակին, որով կը պատմէ Վանայ կուսակալին բարեկամական ընթացքը Նեստորականաց մէջ զրկուած Միսիոնարաց նկատմամբ, և կը ծանուցանէ թէ Ն. Վսեմութիւն խոստացած է Նեստորականաց Պատրիարքին այժ տալ՝ Բ. Դռանէն արտօնութիւն ստանալու համար վարժարանաց բացման։

Ն. Շնորհափայլութիւն Ձեր կողմէ յիշեալ Միսիոնարաց մատուցուած ծառայութեան համար շնորհակալութիւն կը յայտնէ, և յուսալից է որ երբ Մար Շիմունի խնդրագիրը Բ. Դուռն հասնի Ձեր Վսեմութիւն պէտք եղած աջակցութիւնը պիտի ընծայէ։

ՍԱԼԶՊԸՐԻ

ՊԱՀԱՆԵԱՆ ԴՈՒՐԾԵՐ

Ծանուցուած է արդէն թէ Կ. Պոլսոյ պուլկար գործակալ Տքթ. Վուլքովիչ, իւր կառավարութեան հրահանգաց համեմատ, չանգիր եղած է Իշխանին ճանչցուիլ ձեռք բերելու։ Թ-ոյլին Վիեննայի թղթակցին տեղեկութեան նայելով, գործակալին դիտել տրուեր է թէ Փանիցա հազարապետին ձեռնարկութիւնն երկրայելի կ'ընէ Իշխանին կացութեան հաստատութիւնն, որ մի քանի ամիս յառաջ ապահով կը թուէր։ Տքթ. Վուլքովիչ իւր ձեռնարկութեան անյաջող ելքը տեղեկագրելու համար Սոֆիա դացեր է։ Արտաքին գործոց Նախարար Տքթ. Սթրանսքի եւս համանման պատասխան մ'ընդուներ է միւս Տէրութիւններէն։ Ամենէն նպաստաւոր պատասխանը տուեր է իտալեան կառավարութիւնն, որ տրամադրութիւն ցուցեր է Իշխանը ճանչելու, բայց չէ ուզեր նախաձեռնարկ լինել։ Անգլ. կառավարութիւնն աւելի հաստատ պատասխան մը տուեր է, զգուշացնելով պուլկար կառավարութիւնն որ անխորհուրդ գործ մը չընէ։ Ի մի բան, Եւրոպոյ հակապուլկար և ռուսասէր լրագիրք չատ գոհ են որ իրաց արդի վիճակը Տէրութանց ճանչցնելու համար պուլկար կառավարութեան նոր ձեռնարկն եւս ի դերեւ ելած է։

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փեթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ կայսերական գերդաստանն որոշած է Զատկի տօնէն ետքը Խրիմ երթալ։

—Պէր ինէ եւս կը հեռագրուի թէ Վիլհէլմ Կայսր պաշտօնապէս ծանուցած է թէ ի մօտոյ Շուէտի Ո. կարգ Բ. թագաւորին պիտի այցելէ ի Քրիստիանիա։

ՄԱՐԵՇԱԼ ՄՈԼԹՔԷ

Անգլիացի մատենագիր Պ. Հուիթ մէն Կ-ոյսէր-կ-ն Դէր-ն-ն անուամբ գիրք մը հրատարակած և մէկ օրինակ առ Մարեշալ Մոլթքէ ղրկած լինելով, հռչակաւոր ռազմագէտն հետեւեալ պատասխանը ղրկած է։

Պերլին, 21 յունուար 1889

Տէր, Մեծաւ հաճութեամբ կարդացի ձեր երկասիրութիւնը Գերմանիոյ վրայ։ Անչուշտ ամէն ազգ իւր ինքնուրոյն նկարագրոյն համաձայն կառավարութեան մ. պէտք ունի։ Անգլիական նահմանադրութիւն որ տակաւ բիւած է լաւ պաշտպանեալ երկրի մը մէջ բնակող անգլիական ժողովրդեան մասնաւոր բնաւորութենէն՝ չի կրնար հաստատուիլ ցամաքային Եւրոպոյ մէջ։ Ֆրանսա հարիւր տարիէ ի վեր, միապետութիւն փորձեց զանազան ձեւերու ներքեւ, յետոյ կայսրութիւն և Հանրապետութիւն՝ առանց վերջնական լուծման մը յանգելու։ Գերմանիա օր դեռ մնարս ի կայսրութիւն վերածուեցաւ, նորելուկ մ'է Եւրոպեան Տէրութեանց գերդաստանին մէջ։ Երկու հզօր գրբացեաց մէջ տեղ գտնելով, պէտք ունինք հզօր Բ-ռ-ս-ս-ի մը, և ուրախ եմ տեսնելով թէ կատարեալ արդարութեամբ կ. դատէք հայրական կառավարութիւնն որ Հոհենզոլլրնեանց գերդաստանին մէջ հաստատած է աւանդաբար։ Անկեղծապէս շնորհակալ եմ ձեր ուշիմ գրուածն ինձ ղրկելնուդ համար։

ԿՈՄՍ ՄՈԼԹՔԷ, Մ-րեշալ։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Գահիրէէ կը հեռագրուի թէ մարախները մեծ վնաս կը պատճառեն կիզիէ նահանգին մէջ։ Վերջին շաբթուն մէջ տեղային իշխանութիւնք քանի մը տակառաչափ մարախ ջնջած են։ Բայց Արեւելքէն շատ մարախ կուգայ Եգիպտոս։ Երկրագործք արտերը մչակելով մեծաքանակ մարախի ձուեր յերեւան կը հանեն, զորս բաց օդի մէջ կը թողուն։ որովհետեւ մարախի ձուերն արեւուն տակ բացը թողուելով ինքնին կը ջնջուին։

ՊԵԼՃԻՈՒ ԵՒ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Դրամական խնդիրը քննելու համար Անվերսի Սակարանին կարգած մասնախուզմէն իւր տեղեկագիրն հրատարակեց, որով կը բացատրէ թէ Պելճիա «Լատինական դրամական Միութեան» անդամ գտնուող միւս երկրաց մէջ (Ֆրանսա, Իտալիա, Յունաստան և Զուիցերիա) ունի 150-200 միլիոն ֆր. ի 5 ֆրանքնոց պելճիական արծաթի դրամ։ Ուրեմն, եթէ այս Միութիւն լուծուի, Պելճիա կը հարկադրի իւր արծաթի ֆրանքներուն փոխարէն ոսկի վճարելով վաճառուն միլիոն ֆր. ի կորուստ մը կրել։ Մասնախուզմէն կ'առաջարկէ որ Լատինական Միութիւնը չարունակուի, ո՛չ թէ ամ ըստ ամէ, այլ միշտ 15 տարւոյ պայմանաժամով, և կը յանձնարարէ կառավարութեան որ աւելորդ 5 ֆրանքնոցներն հետզհետէ հրապարակէն քաշելով վիրցնէ, և անգլիական Քոնսոլիտէ կամ ֆրանսական գանձատոմս գնելով պահեստի դումար մը կազմէ, արդի դրամոց աւելորդ մասը գնելու բառնալու համար։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԵՒ ՀԻՆԶՓԵԹԵՐ

Պիզմարք մրցակից չուզեր։

Ժամանակ մը չէր հանդուրժեր որ Ֆրետերիկ գահաժառանգ իշխանը պետական գործոց միջամտէր։

Այս բան Վիլհէլմ Ա. Կայսեր օրով տեղի կ'ունենար։

Ահաւասիկ նախարարապետն յետոյ չէր ընդուներ որ Ֆրետերիկ Կայսրուհին պետական գործերու խառնուէր։

Այս բան ալ Ֆրետերիկ Կայսեր կարճատեւ իշխանութեան օրով պատահեցաւ։

Հիմակ ալ Պիզմարք չընդունիր որ Տքթ. Հինզփեթեր Կայսրութեան գործերուն խառնուի։

Եւ, ինչպէս գիտեն ընթերցողք, Հինզփեթեր Վիլհէլմ Բ. Կայսեր նախկին դաստիարակն է։

Մեծ համարձակութիւն ունեցած էր Հինզփեթեր ինչ ինչ քաղաքական և ընկերական խնդրոց վրայ կարծիքներ յայտնելու իւր նախկին աշակերտին, և խմբագրելու գործաւորական խնդրոյն վրայ Ն. Վեհափառութեան ստորագրութիւնը կրող երկու հանրածանօթ Հրովարտակները։

Պիզմարքի համբերութիւնն հատաւ։ Հինզփեթե՛ր մը որ Պիզմարքի գործը կատարէ։

Ուստի, (գերման լրագրաց ոմանց խօսքին նայելով,) Պիզմարք իշխանին այս վերջին անգամի հրաժարման ըն-

---

—)(92)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Եւ անտարակոյս, Ռընօտիէն անպարտ պիտի հռչակէին։

Եւ Ռընօտիէ, այս դատական պայքարներէն պիտի ելլէր մեծցած, յաղթական, իւր անիրաւաբար ամբաստանուած զոհ մը զոր աշխարհք կը մեղքնայ։

Ա՛հ, եթէ Ժէրդրիւա համոզիչ փաստ մը գտնէ՞ր։ Եթէ մէկը գար ըսէր իրեն. «Ես մէջոց ցոյց պիտի տամ քեզ՝ ապացուցանելու թէ Ռընօտիէ սպաննած է Վիրժինի Լաֆիւշը։ Գնա՛, վազէ՛, խօսէ՛ դատաւորներուն, վա՛ր առ ոճրագործին, կեղծաւորին դիմակը։ Եւ եթէ անցեալ ոճրին համար չէ պատժուած, գէթ այսօրուան ոճրին համար պատժուի։

Որպիսի՛ ուրախութեամբ պիտի լսէր այս ապացոյցը։

Սակայն ոչինչ կրնար ընել, ոչինչ, ոչինչ։

Ու գլուխը ձեռացը մէջ կառնուր կա-

տաղութեամբ։ Անկարող էր։

Պահ մը, խելքը գլխէն գնաց, անցելոյն պէս, երբ յիմարանալով Պէրժերոյէն փախած էր։

Երէցին բացակայութեանը միջոցին՝ երիցատունէն դուրս եաւ։

Գիւղը թողուց և չուտաքայլ դէպ ի դղեակ յառաջացաւ։ Ի՞նչ կուզէր։ Ի՞նչ պիտի ընէր։ Կ'ուզէր ամէն բան յայտնել Անտրէին։ Եւ յետոյ յարել։

—Հիմա, գնա՛ պաշտպանէ՛ այդ մարդը։

Սակայն ճամբան ոյժերն սպառեցան։

Ճամբուն եզրն ինկաւ, գիշերուան մթութեան մէջ աննշմարելի, երկար ժամանակ նուաղած մնաց։ յետոյ, ելաւ կանգնեցաւ, քիչ մը հանդարտած, և երիցատուն դարձաւ։

Երէցն եկած էր արդէն։

Աղախնայն բացակայութեանը պատճառաւ կասկածի մէջ էր։

—Ո՞ւր էիր, Ժէրդրիւտ։

—Մանր մունր պէտքեր գնելու դնացեր էի։

—Գիշերուան ժամ տասի՞ն։ Բոլոր խանութները գոցուած են։ Ամէն մարդ կը քնանայ։

—Քիչ մը յոգնած էի։ Բայց օդին պրտըտեցայ։

—Ցիրաւի, անհանգիստ կ'երեւիս։ Բանի մը պէտք ունի՞ս։

—Ո՛չ, շնորհակալ ե[illegible]

Ժէրդրիւտ [illegible]

նացաւ ո՛չ այդ [illegible]

Վերջին փոր[illegible]

—Պարոն ե[illegible]

[illegible]րէն տեղի պիտի ունենայ։ Մինչեւ այն ժամանակ եղբայրնիդ չպիտի՞ տեսնէք արդեօք։

—Ի՞նչ հարկ, Ժէրդրիւտ։ չե՞ս տեսներ թէ երբ հոս կուգայ, որքա՞ն կը նեղուինք։ Հազիւ կը խօսինք։ Պարզապէս կ'ամչնանք իրարու երես նայելու, վասն զի կ'ըմբռնենք թէ մեր եղբայրական գորովը վայրենական դադար մը առած է։

—Ուրեմն Թոյլ պիտի տաք որ այս դիւային գործը կատարուի՞, հարցուց Ժէրդրիւտ գրեթէ բարկութեամբ։

Երէցը՝ խռովեալ՝ Ժէրդրիւտը կը դիտէր ուշադրութեամբ։

—Այս գործը չա՞ռ սրտիդ դպած է։

—Մինթէ դուք անտարբե՞ր էք, պարոն երէց։

—Տէ՛ր Աստուած, գոչեց երէցը յուսահատական տխուր ձայնով մը։

—Մինթէ ես ալ չե՞մ կրնար հետաքրքրուիլ, քանի որ այս պատճառաւ դուք այնքան բորբոքած էք որ ո՛չ կ'ուտէք ո՛չ կը խմէք։ Զարմանալի՞ է ուրեմն որ ես ալ մտահոգութեան մէջ մնամ։ Զիս ո՛չ ստացականի տեղ դրած էք ո՛չ ալ աղախնի տեղ։ Ես ձեզ համար՝ ընտանեաց հեռաւոր անդամի մը պէս եմ, ինչպէս կը լսեայ կամ թնաւոր մը։ Այնպէս չէ՞, պարոն երէց։

Ձէր հանգիստ մեր [illegible] բոլ։ Ու չարունակելով։

—Ձեր տրտմութիւնն եւ ուրախութիւնն իմ տրտմութիւնս եւ ուրախութիւնն են։ Այսպէս, ամէն յոյս կորուած է։

—Ա՛յլ եւս ժամանակն անց

պառնալեաց նպատակն է եղեր խոստումամ ստանալ Կայսրէն որ ասկէ ետքը Հինձփեթեր խօսքի չխառնուի։

Վիլհէլմ Բ. պէտք եղած ապահովութիւնները տուեր է իւր հպատակաց հզօրագոյնին, Պիզմարքի բարկութիւնն իջեր է, և գերման Կայսրութիւնը բարեբախտ կը համարի ինքզինք որ պիտի շարունակէ վայելել իւր Երկաթեայ Նախարարապետին իշխանութիւնը։

ՄԱՀ Պ. ԲԱԴՐԱԶԻ

Վրացի համբաւաւոր հնագէտ և հայագէտ Պ. Դիմիտրի Բագրատէ, որ երկու տարի առաջ մայրաքաղաքս եկած էր և այնքան սիրալիր ընդունելութիւն գտած հայ ընկերութեան մէջ, մեռեր է ի Թիֆլիս։ Ցուզարկաւորութիւնը տեղի ունեցեր է մեծահանդէս շքով։

Ի ԼՈՆՏՈՆ

Անհիմն է հեռագրին անցեալ օր հաղորդած լուրը թէ Լոնտոնի ամերիկեան դեսպան Պ. Լինքըլն մեռեր է։ Ո՛չ թէ դեսպանն այլ իւր որդին մեռած է։ Պ. Աբրահամ Լինքըլն, 18 ամեայ պատանի, թոռ հռչակաւոր Աբրահամ Լինքըլնի, Հանրապետութեան Նախագահ Միացեալ Նահանգաց 1861 էն 1865, Հարաւայնոց և Հիւսիսայնոց մեծ պատերազմին ժամանակ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

ԱՌ ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆ

Ազգային ժողովոյ ԺԱ նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Ուրբաթ, 2 մարտ, ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ։

Առեանը պիտի բացուի ժամ ճիշդ 7 ին և փակուի 10 ին։

Կը հրաւիրեմք Ազգային Երեսփոխանները որ հաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք ազօթարար

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

27 փետրուար 1890

ՕՐԱԿԱՐԳ

Տեղեկագիր Կաթողիկոսական Խորհրդարանական Ցանձնաժողովոյ. (ԴՈՆՓԱԿ)

Ատենադպիր

Մ. Ց. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Կրօնական ժողովը ի նիստ դումարեցաւ երէկ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Դեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանցի։

Սելանիկի հոգեւոր հովիւ Արժ. Տ. Արսէն քահանայն գրած էր ի Պատրիարքարան թէ Եանեաի, Սկիւպի և շրջակայից մէջ հայ գաղթականութիւնք կան, որք զուրկ կը գտնուին եկեղեցական մատակարարութենէ։ Ժողովը որոշեց տեղեկանալ յիշեալ քահանայէն թէ այդ կողմերը որչա՞փ հայեր կան։

Ժողովը որոշեց որ Խասգիւղի քարոզիչ Արժ. Յակոբ Ծ. Վարդապետ Աշտ մեծ պահոց կիրակի իրիկուններըը քարոզ խօսի Պէշիքթաշի եկեղեցւոյն մէջ, և առաւօտներն ի Խասգիւղ։

Երգնկայի Ագրակ գիւղին համար քահանայացու մը ներկայացուած էր։ Ժողովը որոշեց որ այդ քահանայացու տարի մը Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ ծառայով, կրօնական կրթութիւն ստանայ։

Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ այլ և այլ խնդիրներով։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանով, մայրաքաղաքիս և դաւառաց բոլոր եկեղեցականներուն յատուկ պատրաստուած ցուցակներ յղուած էին, իւրաքանչիւրին վիճակագրական և կենսագրական տեղեկութիւնները նշանակելով Պատրիարքարան դարձնելու համար, որպէս զի անոնց վրայ պատրաստուի բոլոր Թուրքիոյ հայ եկեղեցականաց մասին արձանագրութիւնը, Պատրիարքարանի դիւանաց մէջ պահուելու և հետզհետէ շարունակուելու համար։

Այդ ցուցակներէն մինչեւ ցայժմ Փց հոգէորէ չափ Պատրիարքարան հասած և Դեր. Օրմանեան Սրբազանի յանձնուած են յիշեալ արձանագրութիւնը կազմելու յանձնաբարութեամբ։

Ամեն. Ս. Պատրիարքն, ի նկատառելով Դեր. Օրմանեանի զբաղանքը, յիշեալ արձանագրութիւնը պատրաստելու աշխատութիւնն յանձնած է Արժ. Տ. Վահան վարդապետ Տէր Մինասեանի, որ այս պատճառաւ գնացած է յԱրմաշ։

Եպիսկոպոսներէն ինն անձ միայն յղած են ցարդ իրենց ցուցակը, և են՝ Դեր. Մեսրոպ Սուքիասեան, Ստեփան Սանասարեան, Վահրամ Մանկունի, Խորէն Միսիթարեան, Եղիկ Ապահունի, Պօղոս Մելիքեան, Յովհաննէս Տէր Աստուածատուրեան, Մաղաքիա Օրմանեան և Աղթամարայ Յովսէփ Սրբազանները։

Ամեն. Ս. Պատրիարքն հրամայած է կրօնական դիւանին որ ցարդ չի զրկող եկեղեցականաց նորէն նամակներ դրուին։

Կրօնական ժողովոյ Բ. Ատենապետ Դեր. Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանց, զանազան թաղերէ քահանայք ու Պէշիկթաշի Թաղական Խորհուրդն երէկ տեսութեան գնացին Դեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանին յՕրթագիւղ։ Նոյնպէս Տոքթ. Նուրիճան էֆէնտի՝ Վսեմ. Կարապետ պէյ ի կողմէ։

Խասգիւղի ծերունազարդ Արժ. Տ. Գէորգ Արծրունի աւագ քահանային հոգեւոր որդի, և նոյն գիւղի Ծերասեան վարժարանին մէջ երջանկայիշատակ Վարժապետեան Տ. Ներսէս Պատրիարքի յաջողակ աշակերտակիցներէն՝ Արժ. Տ. Գրիգոր աւագ քահանայ Բապուշեան, որ ուսեալ և քաջավարժ շարականագէտ եկեղեցական մըն է, և որ ասկից առաջ Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին 12 տարիներ աւագերիցութեան պաշտօն վարած և միևնոյն ժամանակ Ագեքսանդրիոյ Առաջնորդական փոխանորդութիւնն ըրած է, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տնօրինութեամբ և Ղալաթիոյ Խնամակալութեան խնդրանքով՝ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն համար մնայուն և անբաժանելի քահանայ կարգուած է։

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Օրթագիւղի եկեղեցւոյն կողմէ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տեղեկագրուած ըլլալով թէ տիկին Միւնէվվէր Նազըճեան՝ մեկամաղութեան ու մտային խանգարման վայրկենի մը մէջ անձնասպանութիւն գործած է,—պարագայ մը զոր բժշկաց օրինական տեղեկագիրն ևս կը հաստատէ,— Ն. Ամենազատութիւն հրամայած է որ յուղարկաւորութիւնն ու թաղումը կատարուի եկեղեցական կարգաւ։

ԵԱԶԸՆԵԱՆ ՄԵԾ. ՅԱԿՈԲ ԷՖԻ ԿՈՂԱԿԻՑ

ՏԻԿԻՆ ՄԻՒՆԷՎՎԷՐ ԵԱԶԸՆԵԱՆ

Դուստր հանգուցեալ Փափազեան Միրիճան Ամիրայի

Ժամանակէ մը ի վեր ջղային տկարութեամբ տառապեալ լինելով կիւրակէ առաւօտ զոհ գնաց ախտին և փոխեցաւ յաւուրեաց՝ ի հասակի քառասուն և ութ ամաց։ Ցուզարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի այսօր, երեքշաբթի, 27 փետր. յեկեղեցւոյ Ս. Աստուածածնի Օրթագիւղի, ի ժամ 9, և յետոյ մարմինը պիտի փոխադրուի ի Ֆէրիգիւղ։ Ամենայն ազգականք և բարեկամք կը հրաւիրուին հանդիսակից լինել սոյն ոգալից հանդիսին։

27 փետրուար 1890

Օրթագիւղ

Հրատարակուեցաւ ԱՄՍՕՐԵԱՑ ՀԱՆԴԻՍԻ մարտի ամսաթիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ։

Ո---ն-ն-ն. Ազգաթանգեղոս առ Գէորգայ ասորի եպիսկոպոսի։— Նոր հայագէտ մը։— Լեհաստանի ազգայնոց անցեալէն։—Ձորոնի վրան և շուրջը։—Դիտողութիւն մը։— Կ-ն-ն-ք-ր-ն-ն. Յովսէփ Վարդան Փաշա։ (Պ-ղ-ն-ր-ս-ն)— Հետազօտութիւնք նախնեաց ռամկորէնին վրայ։— Փաստաց Բուզանդ։—Գարուն։ — Բառախաղ։ Բառեղծուած։— Առեղծուածք։— Ա-ր-ա-ք-ք-ա-ն-ա-ն-Քանի մը դիտողութիւնք տնային ծաղկարծութեան վրայ։ — Առեւտրական մանրալուրք։—Նորագոյն ժամանակներէն զրոյց մը։—Ա-յ-ն-յ-ր։—Բ-ա-ր-Տ-ե-ր-ն-ն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹ

Առանձի գաւառական վարչութեան Ուսումնական Խորհուրդը կը փութայ հրապարակաւ յայտնել իւր շնորհակալ և շնորհապարտ զգացումներն առ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւնն որ հիմնադրութենէն ցայսօր իւր հանրօգուտ սկզբան և նպատակին բոլորանուէր գտնուած, և իւր նմանեաց նախանձելի և ընդօրինակելի տիպար հանդիսացած է, ամենուրեք և ամենատեսակ իւր ծափահարելի և գնահատելի ձեռնարկութիւններովն։ Ինչպէս երկու տարիներէ հետէ, նոյնպէս և այս տարի հաճեցաւ շարունակել, խուն ինչ տարբերութեամբ, իւր տարեկան նըպաստն, յօժանդակութիւն աղջկանց վարժարանիս Ատանայի։

Ի դիմաց Ուսումնական Խորհրդոյ

Գաւառական Վարչութեան

Ատենադպիր Ատենապետ

Մ. Ս. ԳԱՍԱՐՃԵԱՆ Ա. Ց. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Ատանա 1 փետր. 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Մեքքէի Հաբէմը Նէրիֆի անօրէն անուանեցաւ Հաճի Նէֆիդ էֆէնտի, առաջին քարտուղար Թղթակցութեանց ճիւղին Առեւտրական և երկրագործական Ժողովոյ Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

Եանեաի Իւռնաթ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Սիւլէյման պէյ, գայմագամ Բոնիցայի։

Նոյն նահանգին Փոնիցա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ալի Բիզա պէյ, գայմագամ Միցովայի։

Նոյն նահանգին Միցովա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ղալիպ էֆէնտի, գայմագամ Ֆիլիպի։

Նոյն նահանգին Ֆիլիպ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Նուրի պէյ, գայմագամ Թէրէքտէլէնի։

Նոյն նահանգին Թէրէքտէլէն գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Վէյսի պէյ, նախկին փոխ-գայմագամ Լորոս գաւառակին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշա երէկ Մեծ-Եպարքոսին մօտ գնաց և ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց վրայ խորհրդակցեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

—Այն յանձնաժողովն որ պաշտօն ունի քննել օսմանեան հիւպատոսարանաց կանոնագիրն ու հաշիւները, իւր քննութեանց արդիւնքը պարունակող տեղեկագիր մը պատրաստած է, սակայն այս շարթու մէջ ի նիստ դումարելով վերջին անգամ ընթեռնելէ յետոյ, պիտի ստորագրէ և պիտի մատուցանէ ձեռնհաս իշխանութեան։

—Ֆրանսական, գերմանական և պարսկական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. խորհրդականին հետ։

ՎՍԵՄ. ՅԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա զգալապէս ապաքինած ըլլալով, երէկ սկսաւ աչքէ անցնել իւր պաշտօնատան վերաբերեալ կարեւոր պաշտօնագրերը։ Ն. Վսեմութիւն իւր պաշտօնատեղին երթալու վիճակի մէջ չէ տակաւին։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ

Իզմիրէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն Իտալիոյ գահաժառանգ իշխանին այցելութեան վրայ։

Վիքթոր-Էմմանուէլ իշխանն ամսոյս 22 (6 մարտ) հինգշաբթի օրն Իզմիր հասաւ Ս-ֆ-ֆ շոգենաւով, որ երեկոյեան ղէմ խարխս նետեց նաւահանգիստին մէջ։ Իտալական ընդհ. հիւպատոս Պ. Պոմէյէնի շոգենաւ դնաց բարի գալուստ մաղթելու Ն. Բարձրութեան։ Իշխանն յաջորդ առաւօտուն միայն ցամաք ելաւ։ Որովհետեւ իւր հօրեղբօր՝ Ամոթոյի դուքսին մահուան պատճառաւ ծպտեալ կը ճանրորդէ, պաշտօնական ընդունելութիւն չկատարուեցաւ նաւամատոյցին վրայ։ Իշխանն՝ ընկերակցութեամբ Պ. Պոմէյնիի և հետեւողութեամբ իւր անձին յատկացեալ մի քանի սպայից՝ այցելեց շուկան, և քաղաքին գլխաւոր փողոցներն, անցնելով Հայոց և Եւրոպացւոց թաղերէն։ Կէս օրուան մօտ երկաթուղւոյ կայարանն առաջնորդուելով, յատուկ կառախումբով գնաց այցելել Եփեսոսի աւերակներն։ Երեկոյին ուշ ժամանակ քաղաք դարձաւ ու գիշերն անցուց իւր շոգենաւուն մէջ։

Շաբաթ օրը Ն. Բարձրութիւն իտալական հիւպատոսարանին մէջ ընդունեց Այտընի Վսեմ. կուսակալին այցելութիւն։ յետոյ այցելեց իտալական վարժարաններն և իրիկուան կողմ ճանրայ ելաւ Սելանիկ ուղեւորելու համար։

Երիտասարդ իշխանն ամենուրեք յոյժ լաւ տպաւորութիւն մը թողուց իւր պարզ և հաճոյ ձեւերով։ Իզմիրի եւրոպական թաղէն անցած պահուն, ժողովրդեան մէջէն իտալացի մը աղերսագիր մը մատոյց զոր իշխանն ընդունեց սիրայօժար երեւոյթով մը։

ՕԹՍԱԿԱՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կարնոյ կուսակալ Սամիհ փաշա նըկատելով որ թէ՛ պաշտօնեայք և թէ՛ այլ ուղեւորք, երբ Անատոլուի այն գիւղերն երթան, ուր հիւրեր ընդունելու յատուկ խան, սրճարան և այլն չկայ, շարաչար կը գործածեն գիւղացւոց հիւրասիրութիւնն և մինչեւ իսկ ժողովուրդն անհանգիստ ընելու չափ առաջ կ'երթան, որոշած է որ ուղեւորք ջուրէ զատ ամեն ինչ, ուտելիք, ըմպելիք, կարասի և այլն իրենց գրամովը գնեն։ Սամիհ փաշա իւր որոշումը չորս հազար տպագրեալ տետրակներու միջոցաւ հաղորդել տուած է ամեն կողմ։

Հ-ֆ-ֆ-ր այս առթիւ միւս նահանգաց կուսակալներն ևս կը հրաւիրէ հետեւիլ Կարնոյ կուսակալի օրինակին, յարելով որ ժողովրդեան հիւրասիրութիւնը չարաչար գործածելու պարագան ո՛չ թէ միայն Կարնոյ, այլ ամբողջ Անատոլուի մէջ ընդհանրացած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ևս ի նիստ դումարեցաւ։

Սոգոմ կ'իմանայ թէ նախնական բանակցութիւնք արդէն կատարուած ըլլալով, այս նստին մէջ միայն ստորագրուած է այդ բանակցութեանց տեղեկագիրը։

Խնդրոյն հիմնական մասին համար կատարելի բանակցութիւնք այն ատեն պիտի սկսին երբ աւստրիական պատուիրակք ստանան այն հրահանգներ, զորս ինչ ինչ կէտերու նկատմամբ խնդրած են իրենց կառավարութենէն։

ԲԵՐԱՑԻ ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Սերվէր թէէ ծանուցած էր թէ կայս. հրամանաւ՝ Թաղապետական Զ. շրջանակի եկմտական գործերը Ներքին գործոց Նախարարութեան իրաւասութեան ենթարկուած են, սակայն Հ-ֆ-ֆ-ր ստոյգ տեղեկութեանց յենլով կը հերքէ այդ լուրը։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Գերմանիոյ կայսրն, բաց ի այն երիվարներէն ու նժոյգէն, որք Մէքլէնպուրկի ձեղքէն են, Վեհ. Սուլթանին զրկած է նաեւ 70-80 մնտուկ այլ եւ այլ թանկագին նուէրներ։ Գերմանիոյ կայսեր անձնական թիկնապահ Պ. Բլոքով, որ այդ նուէրները բերած էր, Նախընթաց օր կայս. պալատն յանձնեց զանոնք։

ՀԱԳԴՐ ՓԱՇԱ

Հիճազի նահանգին նոր կուսակալ Հագդը փաշա երէկ կայս. պալատ երթալով, իւր շնորհակալութիւնն ու երախտագիտութիւնը յայտնեց և այս առթիւ արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

Հագդը փաշա արտօնութիւն ըստացաւ առաջին առթիւ մեկնող շոգենաւով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորիլ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Մայրաքաղաքիս ռուսական գաղթականութիւնն ու դեսպանատունը Վեհ. Զարին ծննդեան տարեդարձը տօնեցին երէկ։ Առաւօտուն դոհանական աղօթք կարդացուեցան դեսպանատան մատրան մէջ, ի ներկայութեան դեսպանին և ռուս երեւելեաց։ Միջօրէէն յետոյ, կայս. պալատան և Բ. Դրան կողմէ յատուկ պաշտօնատարք դեսպանատուն դնացին ի շնորհաւորութիւն։

Երէկ գիշեր Պ. Նէլիտոֆ հացկերոյթի մը տուաւ որուն հրաւիրեալ էին Մեծ-Եպարքոսն, պաշտօնական բարձրաստիճան անձինք և դեսպանք։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ

Հ-ֆ-ֆ-ր ուղղեալ նամակ մը կ'ըսէ թէ Մուսթաֆա պէյի Ղալաթիոյ մաքսատան տնօրէն անուանած օրէն ի վեր, կէտ առ կէտ կը գործադրուին Մաքսային վերատեսուչ Բաֆի փաշայի հրահանգները, թէ այն պաշտօնեայք, որք իրենց ծառայութեան մէջ օգտակար եղած չէին, փոփոխուած են եւ թէ, շնորհիւ այդ և ուրիշ բարեկարգութեանց, տասն առ հարիւրի չափ աւելցած է նոյն մաքսատան հասոյթը, բաղդատմամբ նախորդ շրջաններու։ Ի մասնաւորի հաշուական գործողութեանց նկատմամբ բարեկարգիչ տնօրինութիւնք ի գործ դրուելով, գոհացուցիչ արդիւնքներ տուած են։

ԲՈԼԻՐԱՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը տեղեկանալով որ քուրդերն տակաւին կը ճարակի Պարսկաստանի կողմերը, հրամայած է Կարնոյ կուսակալութեան՝ որ Տիզէ, Արնէկենտ և Ս. Յովհաննէս կիրճերու մէջ շրջայներ դրուին և իւրաքանչիւրին հսկողութիւնը յանձնուի հինգ հեծեալ զինուորէ ու հինգ հեծեալ ժանտարմաներէ բաղկացեալ պահապաններու, նոյնպէս Տիզէի կիրճին մէջ մաքրանոց մը հաստատուի։

Այս տնօրինութիւն առժամաբար պիտի գործադրուի, զի ներկայ եղանակին բերմամբ Պարսկաստանէ Կարին եկող ուղեւորաց թիւն չատ քիչ է։

ԱԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կարինէն կը գրեն առ Հ-ֆ-ֆ-ր թէ նահանգին սահմանագլխին մօտ Մշոյ դաշտին մէջ բնակող Ճիպրանլը աշիրէթէն ոմանք, որք ժամանակ մը ի վեր աւազակութիւն եւ յուղհակարութիւն կընէին, ձերբակալուած եւ ոմանք ալ կառավարութեան դիմելով, հնազանդութիւն յայտնած են, շնորհիւ Կարնոյ կուսակալ Սամիհ փաշայի ձեռք առած ազգու միջոցներուն եւ թէ այժմ նահանգին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Կարնոյ եւ Բաղէշի կուսակալութեան միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին ձերբակալելու համար այն յուղհակարներն, որք Բաղէշի նահանգէն Կարնոյ սահմանագլուխներն անցնելով, այլ եւ այլ չարիքներ կը գործեն։ Այդ կարգի աւազակներէ մին՝ Մէհմէտ Խըտրը, չկրնալով գիմանալ եղած հալածանքներու, կառավարութեան գիմած եւ հնազանդութիւն յայտնած է։ Մէհմէտ Խըտրը այժմ ոստիկանութեան հսկողութեան ներքեւ կը գտնուի։ Բաշօ եւ Խորիս անուն երկու մարդեր, որք երկու տարի առաջ իրենց բնակած գիւղէն հանուելով, Երզնկայի Գուրըշայ գաւառակը զրկուած էին, այդ տեղէն փախչելով, ժամանակ մը ի վեր աւազակութիւն եւ աւարառութիւն կընէին։ Տեղական կառավարութիւնն խնամելով, ամեն կողմ ոստիկաններ կը զրկէ ձերբակալելու համար այդ աւազակներն, որք ի վերջոյ Թորթումի գայմագամութեան դիմելով, հնազանդութիւն կը յայտնեն։

Եանեայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ տեղական կառավարութիւնը ձերբակալած է Իպրահիմ անուն աւազակապետը, որ այլ և այլ չարագործութիւն[illegible] կ'ընէր այդ կողմեր։ Աւազակապետը կոխուելով, եօթանասունի չափ անասուններ գտնուած են, զորս գիւղացիներէ գողցած էր։

—Զմիւռնիոյ շոգենաւային Համիտիէյ ընկերութիւնն այս տարուան համար հարիւրին տասն երեք չահաբաժին մը պիտի բաշխէ բաժնետէրաց։

—Պալքէսիրէն կը գրեն թէ մէկ քանի օրէ ի վեր երկրաշարժի ցնցումնք տեղի կ'ունենան մերթ ընդ մերթ, առանց սակայն վնաս մը պատճառելու։

—Պ. Լէօնիտաս Զարիֆի՝ որ իւր եղբօր Նշանախօսութեան ներկայ գտնուելու համար Աթէնք գնացած էր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Աղեքսանդրիանակ մեծահարուստ յոյներէն Սբր ճոն Աթօնիատէս 100 օսմ. ոսկի զրկեր է Ֆէչէրի Պատրիարքարանին։

—Մանօթ դաշնակահար Պ. Լէօրօլթ Պրասէն կիրակի օրը մեռաւ ի Բերա եւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ։

—Ի Վիէննա հրատարակեալ Իլլ-Դրէյ-Բըմ անուն լրագրոյն ի Թուրքիա մուտքն արգիլուեցաւ։

—Ոստիկանութիւնն երէկ ութ չարագործներ հեռաւոր վայրեր աքսորեց Պիզայի, Սէլանիկի և Մէրսինի ճամբով։

—Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնն, ինչ ինչ պայմաններով, արտօնած է որ Մաղնիսայէն մինչեւ Ագխիսար շինուած երկաթուղւոյ գծին վրայ երթեւեկին ուղեւորներ փոխադրող կառախումբեր։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Տոլմա Պաղչէի կազարանը Քաղաքապետութեան իրաւասութենէն հանուելով, Ենթարկուի Թնդանօթարանի իրաւասութեան։ Երէկ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեցան գործադրելու համար կայսոյն հրամանը։

—Միտիլլիի նոր կառավարիչ Ապտիւլ-վէհապ փաշա հրման ստացած է փութով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորիլ։

—Յունաստանի թագուհին ամսոյս վերջը Ռուսիա պիտի ուղեւորի Բ-ռ-ա մարտանաւով, որուն Տարանտելէ և Վոսփորէ անցնելու մասին արտօնութիւն խնդրուած է Բ. Դռնէն։

—Իզմիրի քարափանց ընկերութեան տնօրէն Պ. Կիֆրէյ մայրաքաղաքս հասաւ երէկ։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՑԻ

Այս գիշեր՝

LE JOUR ET LA NUIT

Օ-ֆ-ե-ր 3 -ր-ր---ծ-վ

Մասնակցութեամբ տիկին Սանտրէ-Բաքարի։

* *

Տիկին Ֆոնդանժի ծանօթ դատն յիշեցուցող դատ մըն ալ տեղի ունեցաւ այս օրերս Ֆրանսական հիւպատոսարանին առջեւ, ընդդէմ Պ. Բլոմֆիլտի, սակայն տարբեր եղբի մը յանդեցաւ։ Այս անգամ եւս բողոքողն էր Ֆրանսացի դերասանուհի մը, տիկին Մաւնիէ, որ վնասուց հատուցում կը պահանջէր Ֆրանսական խմբին տնօրէնէն, առարկելով թէ զինքը Կ. Պոլիս բերել տալով, առաջին կամ երկրորդ ներկայացումէն յետոյ պայմանագիրը խզած է։ Դատարանը լսելէ յետոյ Պ. Բլոմֆիլտի ինքնապաշտպանութիւնն, այս վերջինին իրաւունք տուաւ, և տիկին Մաւնիէն դատապարտեց դատական ծախուց հատուցման, անհիմն նկատելով անոր պահանջումը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզ, 10 մարտ

Երեսփոխանական լրացուցիչ ընտրութիւնք տեղի ունեցան երէկ։

Ի Ժիէն, պահպանողական Պ. Լուռօ, որուն ընտրութիւնը չնչուած էր, երեսփոխան ընտրուեցաւ 7633 ձայնով, մինչ հակառակորդն հանրապետական Պ. Բոդրալիս՝ 7224 ձայն միայն չահեցաւ։

Ի Շինոն, պահպանողական Պ. Տըլահէ, որուն ընտրութիւնը չնչուած էր, երեսփոխան ընտրուեցաւ 12,036 ձայնով, մինչ հակառակորդն հանրապետական Պ. Ժուպէր 1085 ձայն միայն չահեցաւ։

Ի Լոչ, պահպանողական Պ. Միւլլէր երեսփոխան ընտրուեցաւ 8499 ձայնով, մինչ հակառակորդն հանրապետական Պ. Տըլոնքլ 8351 ձայն միայն չահեցաւ։

Ի Ֆոնդընէյ-լը Գոնդ, հանրապետական Պ. Կիլմէ երեսփոխան ընտրուեցաւ 9004 ձայնով, մինչ հակառակորդն պահպանողական Պ. Կապուռօ 8576 ձայն միայն չահեցաւ։

Ի Թուլուզ, (Ա. շրջանակ) ընկերվարական արմատական Պ. Պերկ 5292 ձայն չահեցաւ, պուլանժէական Պ. տը Սիզինի 3255 ձայն, պատեհական Պ. Ռէսէկիլ 2701 ձայն և պահպանողական մ'Ատէմար 2277 ձայն։ Ընտրութիւնն Պ. Համեմատականի մեռաց։ Պէտք էր նոր երեսփոխան մը ընտրել փոխանակներին գործոց նախորդ նախարար Պ. Բոնսթանի, որ Մերակոյսին անդամ [illegible] ուեցուն վրայ հրաժարած էր ե[illegible]

[illegible] ական), պահ[illegible] 5124 ձայն չա[illegible] Դալվինաք՝ [illegible] ած էր՝ 4396 ձայն, և պատեհական Պ. Սիրվէն՝ 4058 ձայն։ Ընտրութիւնն համեմատականի մեռաց։

—Դանէ կը հեռագրեն առ ԺԹ. Դոչ թէ Մէքլէմպուրկ-Պգրելիցի մեծդուքսը ծանրապէս հիւանդացեր է։

Բեգրսպուրկ, 10 մարտ

Սլաւասէր Մանանսմբին երեկի դումարման մէջ, Սերպիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն նախագահ Պ. Բասիչ ատենաբանութիւն մ'ըրաւ, յորում կը յայտնէր իր ուրախութիւնը զի կարող է շնորհակալ ըլլալ ռուս ժողովրդին՝ թափուած արեանն համար։ երկու ժողովուրդներն իրարու միացնող կապերն արեան սուրբ կապերն են։ սերպ ժողովուրդը ռուս ժողովրդեան հաւատարիմ բարեկամն է, էր և պիտի ըլլայ։ ոչ ոք կրնայ բաժնել զայնս։

—Շուվալով կոմսին հրաման տրուեցաւ շուտով վերադառնալ իւր դեսպանական պաշտօնավայրն ի Պերլին։

Միլան, 10 մարտ։

Պ-ռ-ս Փ-ռ-լ-ր անուն ժողովրդական դրամատան նոր մնանկութեան լուրն անհիմն է։

Պերլին, 10 մարտ։

Կայսրը Սեւ Արծուի պատուանշան տուաւ Նախարարաց խորհրդոյ դերնախագահ Պ. Ֆոն Պէօթթիխէրի։

Հռոմ, 10.

Մարկարիտա թագուհին այսօր միջօրէէն ետքն ընդունեց Զիա պէյը։

—Կը հաւատան թէ Երեսփ. ժողովոյ երեկի նստին մէջ պատահած դէպքին վրայ, ուր արմատական երեսփոխան Պ. Իմպրիանի վիրաւորիչ խօսքեր ուղղած էր առ Պ. Քրիսպի՝ առանց կարգ հրաւիրուելու, Երեսփ. ժողովոյ ատենապետ Պ. Պիանքէրի հրաժարական պիտի տայ։

Փէշթ, 10

Փէշթէ Լլոյդ կը հերքէ Եոսէֆ Զիչի կոմսին վերակազմեալ նախարարութեան անդամակցելուն զրոյցն։ անհիմն է նաեւ այն լուր թէ նախարարներէն Պ. Պ. Պառու և Վէրբէրլէ կը դրժկամակին նոր նախարարութեան անդամակցիլ։ Փէշթի Հէրլ-ֆ հաւանական կը կարծէ թէ նոր նախարարութիւնն ետ պիտի կենայ մանաւանդ հպատակութեան օրէնքին բարեփոխումը պահանջելէ։ Ամեն մանաւ լրագիրք կը գուշակեն թէ մինչեւ շաբթուս վերջը պիտի կարգադրի Պ. Թիձայի հրաժարմամբ ծագած նախարարական տագնապը։

Վիեննա, 10 մարտ

Լրագիրք կ'ըսեն թէ ի Պելկրատ նոր անհամաձայնութիւնք ծագեր են, Պետական խորհրդոյ անդամոց անուանման պատճառաւ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Հռոմ, 10 մարտ

Պ. Պիանքէրի հրաժարական տուած ըլլալով, Երեսփոխան Ժողովը, Պ. Դըրիսբիի և Պ. Իմպրիանիի խնդրանաց և թախանձանաց վրայ, չընդունեց հրաժարականը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 փետրուար

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մթաց. Ն. Սերբ		19 37 ½
Պարապին գոցուելէն վերջը	»	19 37
Բերայի մէջ	»	19 39
Առաւօտուն բացուելաւ	»	19 39
Կէս օրին	»	20 1 ½

ԻՍԹԻԴՐԱՋԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	48 20
Այս առաւօտ	48 22
Կէս օր	48 27

ԸՆԹԱՑՈՒ ԱՐԺԼԹՂԹՈՅ

Փոխառութիւն	A· Սերբ	49
»	B· »	21 10
»	C· »	20 15

ԲԱԺՆԵՑՈՒՄՈՒԹ

Սուրիէթ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4 26
Քրէտիթ ժէնէրալ	Օսմ. »	8 25
Պանք տը Գոնտ	» »	7 15
Սու· Շանժ է վիլէտը	» »	4 35
Թրամուէյ	» »	477 ½
Բասէլի երկաթուղի	Ֆր.	70 50
Օղիկամուտ տը Բրիտանիէ	»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիոմի	Գ. կ.	119

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 10 Մարտ, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 55
» » 4 ½ %	105 75
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերբ Դ.	18 27 ½
» » Լեժիի բաժնեթուղթ	70 50
Պանք Օթոման	— —
Գրէտիթ Լիոնէ	537 97 ½
Իտալական Ռանթ 5 %	726 25
Հիշլենական 5 %	92 42 ½
Բրիտանական Թիւրք	456 25
Եգիպտական միացեալ	498 75
Պանք տը Բարի	478 37 ½
Օսմ. մաք

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 70 Մարտ, ժ. — վ. — Երեկոյ

Ֆրանսական Ռենթի 3 %	88 53
Օսմանեան քոնսոլիտ Դ.	18 37 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	70 25
Եգիպտական միացեալ	479 37 1/2

Վիեննա, 10 Մարտ, ժամ — վերջ —

Օսմանեան երկաթուղի	34 10
» Բէժիի բաժնեթուղթք	108
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 80

Պերլին, 10 Մարտ, ժամ — վերջ —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Բուպլ Թղթագրամ	222 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	77 80
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	17 80

ՊԱՇԼԸԼՈՆ Ի ՊԱՑԱԶԻՏ

Մեր երկրի ժողովուրդը հետզհետէ իւր Նիւթական ուժը պակսեցուց. դնալով կը վատանայ, կ'աղքատանայ. ինչպէս Մուշ, Վան, Բուլանըղ, մեր վիճակի երիտասարդութիւնն էլ սովորաբար օտարութեան որ իսկի լսուած չէր. թէպէտ աղքատութեան պատճառներ շատ են, իսկ մեք նշանաւորն միայն վեր առնենք, և մեր կէտ նպատակի ընտրենք բաղաքը, մեր երկրի սովորական բառով «գալան». այնքան չարաչար գործ կ'ածեն որ հիմայ թալան կ'անուանեն այդ քրդական բառը. սովորութիւն մը որ մուտ գտած է ի Հայաբնակ գաւառս և անդդալապէս ժողովուրդը կը ճնչէ կը կեղեքէ թէ՛ նիւթապէս և թէ բարոյապէս. օրինակ իմն հիմայ չ'կայ գիւղ մը յորում մեծ թուով հասակ անցուցած աղջկունք չ'լինին ձեռն ի ծնօտի դրած իւրեանց սև բախտ և սեւ օր լացող, անգութ ծնողք իսկի չեն դթար՝ չեն խղճահարուիր՝ և չեն էլ կարեկցիր՝ այդ ողորմելի տեսարանին վրայ, տեսարան մ'որ մարդու աղիք կը գալարէ բնութեան դէմ մեղանչելովնին. թէ այդ անճոռնի որդեվաճառ սովորութիւն ո՞ւստի սպրդաւ մեր մէջ՝ ակնյայտ կ'երևի՝ որ քիւրտերից և այլ դրացի դերեվաճառներից. Այս տողեր գրելու ատեն մարդու մելամաղձային տենդ կը բռնէ. քանի՛ քանի՛ ճոխ տներ այսօր յետին չքաւորներ դարձան՝ երբ մի կամ երկու զաւակ ամուսնացրին. արդէն աղքատը յոյս կտրած է, ամեն օր, ամեն ժամ և ամեն րոպէ, այդ աղէխարշ տեսարան իրենց աչքի առաջն է, ու չեն սթափիր, չեն էլ կարմիրը բարոյական անհանդուրժելի զեղծումունք տեսնելով. Թէպէտ և վիճակիս Դեր. Առաջ. Յովհաննէս Եպիսկ. այդ չարեաց առաջն առնելու ճիգ խնայած չէ երբէք, սակայն միայն լինելուն համար օգուտ ալ ըրած չէ. քահանայք որոց սեպուհ պարտականութիւնն է միշտ խօսել, ասել, քարոզել ժողովրդին ցուցնելով ատոր բոլոր վատ կողմեր, բայց դժբաղդաբար իրենք լաւ պատկերներ չեն դառնար իրենց հօտին. «նախ առնել և ապա ուսուցանել». քահանայն ինք աւելի կ'առնէ քան ժողովուրդ, ալ կրնա՞ ասել թէ մի առէք, և թէ այդ գլխավճար (գալան) ստրկական մի սովորոյթ է և անպատուաբեր միթէ մեր աղջկունք անասո՞ւն են որ ճաուրդի կը դնենք՝ իրար տուն կը քանդենք և կարենք. անցեալ տարի Մանկասար գիւղի քահանայն ըստ սովորութեան բաշլըղ առնելէն վերջ երկու ջրաղացի քար եւս առաւ 12 լիրա արժող. միւս դասակարգ ի՞նչ ընէ, թէպէտ անպատիժ չ'մնաց, սակայն ի՞նչ օգուտ, խեղճ մարդին տունը աւրեց....

Արդ լաւ համոզուած և հաւատացած եմ թէ այդ չարեաց առաջն պիտի առնուի. մեր Դեր. Առաջնորդ ինչպէս. ինձ նոյնը և գաւառաց Առաջ. փոխանորդաց Սրբազան Պատրիարքի 436 համարաւ շրջաբերականի անմիջական գործադրութիւն կը պահանջէ քահանայից վրայ խստանալով. ըստ տրամադրութեան նոյն շրջաբերականի կրդ յօդուածին քահանայք կարգելուին պսակելէ տղայ մը և աղջիկ մը երբ զալանի ստոր օրինաց կը հպատակին. Ի քաղաքս լաւ ընդունելութիւն գտաւ թէ՛ Պատ. Կրօնական ժողովոյ բարձր հրաման և թէ Դեր. Առաջնորդի ազդու շրջաբերական. այժմ ժամանակ անցած լինելով ազգային իրագործում կը յուսանք և կ'սպասենք. լիայոյս ենք որ մեր գաւառացիք էլ այս օգտակար և բարի օրինակին կը հետեւին. Բաղաքիս դուռը գիւղերու պէս չափազանց և տնաւեր չէ թէպէտ, սակայն նորէն քրիստոնէական հոգւոյն և ուղղութեան հակառակ լինելով՝ ժողովուրդը սիրայօժար կամք ցոյց կուտայ... տայր երկինք որ իրենց խոստումը իրագործէին յօգուտ իրենց և ի փառս եկեղեցւոյն.

Անցեալ ձմեռ հրամանաւ Առաջնորդին ի վիճակ եկի կրօնական ինչ ինչ գործովք. ի միջի այլոց սա բան ուշադրութիւնս դրաւեց. Վաղարշակերտի արևմտահարաւ Խաստուր (Հացատուր) հայ գիւղ մը կայ, գովելի է դա իւր պատուական օգով և քաղցրահամ ջուրերով. անդ մի բողոքական հայ Ղազարոս անուն վարժապետ մը կայ, ինք քնիկ խնուսցի, տնով անդ հաստատուած որպէս զի հաւատացեալ եղբարց թիւ շատցնէ ըստ իւր տկար համոզմանց. ինչ և է չէ կրցած իւր նպատակին հասնել ի շնորհս Միացեալ ընկերութեան որ մի պարզ գիւղական նախակրթարան բարեհաճեցաւ բանալ անդ, կասեցնելով նորա ամէն մի քայլ. այդ պարոնը կրցաւ մի քանի տաք գլուխ և պարզ երիտասարդներ սա ձեւով համոզել (մոռցա ըսել որ երեք հոգի են այդ երիտասարդք). «Իմ երկու աղկունք և եղբօրս աղջիկ ձեզ կուտամ բողոքական անուան տակ, զի Հայոց Բաշլըղշատ է, ո՞ւստի բերէք 20-30 ոսկի որ մի աղջիկ առնիք այն ալ անուս, ես ձրի կուտամ.» անոնք ալ առնելէն վերջ նորէն մեր եկեղեցին պսակուեցան. սակայն ցաւ ի սիրտ կ'ասեմ լաւ խմորով զանգուած չեն. Ի՞նչ է այդքան չարեաց արմատ. զալան որդեվաճառյոռի սովորութիւնն. Ցաւով եմք որ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր հայրախնամ հոգածութեամբ և մեր Դեր. առաջնորդի անդուլ ջանիւք վերջ պիտի դնէ, և ժողովուրդն ալ, որ արդէն քամից այդ դառնութեան մրուրը, կ'զգայ այժմ իւր սխալն և ցաւերու դարման կը խնդրէ.

Խիստ խաղաղ և անդորր անցաւ այս տարի մեր վիճակը ի շնորհս Ներկայ կառավարիչ Մէհմէտ Ալի փաշայի այալուրջ հսկողութեան. յաջողութիւն և երջանիկ օրեր կը մաղթենք նմա.

Ամեն օր ձիւնը կը տեղայ, ձմեռը սաստիկ է.

Առաջ. փոխանորդ
ՆԵՐՍԷՍ ՐՀՆԵ. ՔԱՋԲԵՐՈՒՆԻ
Պայազիտ, 2 փետր. 90

ԹՈՒՐՔԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Արիստակէս էֆ. Պօյաճեանի աշխատասիրած բանաւոր եւ գրաւոր Թուրքանութեան վրայ, Զմիւռնիոյ ազգային վարժարանաց տեսուչ Պ. Բ. Տէր Միրաքեան հետեւեալ գրադատական յօդուածն գրած է.

Կը փութամ արտայայտել Ձեզ իմ շնորհակալիքն ինձ յղած Ձեր նոր երկին ու նամակին համար և հաղորդել իմ դիտողութիւնները նորանց վերաբերմամբ.

Տաճկահայերի ուսումնարանական գործին այս տարի մասնակցել սկսելով՝ առիթ ունեցայ կարճ ժամանակի մէջ բազմաթիւ հին ու նոր, հայերէն և օտարալեզու դասագրքեր տեսնելու, բայց ոչ մին ինձ այնքան չ'հետաքրքրեց և այնքան չուրախացուց, որքան Ձեր գրքոյկը.

Թիֆլիսեցի Արժ. Սահակ քահանայի «Հին Ուխտ» պատմութենէն(1) յետոյ մեր գրքոյկն էր, որ կուգար տաճկահայերի մանկավարժական գրականութեան մէջ մի թարմ ուղղութիւն մտցնելու. Այս գրքոյկը հետաքրքրութեամբ կարդալէս յետոյ՝ ես սկսեցի մտմտալ, թէ արդեօք ի՞նչպէս աւելի նպատակայարմար էր իմ կարծիքն յայտնել. մասնաւոր նամակա՞ւ թէ հրապարակաւ. եւ վասնզի այս ձեռնարկն արդէն գրականութեան ընդհանուր սեպհականութիւն է դարձած և կեանք է մտնելու, ուստի հարկ կը համարիմ այս միջոցաւ իմ նկատողութիւններն արտայայտել առ ի խորհրդածութիւն թէ՛ աշխատասիրողի և թէ նորա ձեռնարկի գործածողների.

Նախ առաջ, ըստ իս, շատ կարեւոր էր բացատրել, թէ ինչ զանազանութիւն կայ այս նոր ուղղութեան և հին մէջ և թէ ինչ առաւելութիւններ ունի առաջինը, մանաւանդ որ այս կողմի հայ ուսուցիչները մանկավարժական պատրաստութիւն չունենալով և այս Հերբարտ-Զիլերեան մեթոտին բոլորովին անծանօթ լինելով՝ շատ դժուարութեամբ պէտք է կարենան այս դասագիրքն արդիւնաւոր կերպիւ գործածել.

Թէ Ռայնը և թէ Բահաթրեանը, որոնց դուք հետեւած էք, Հերբարտ-Զիլերեան շկոլայի երեք ամենագլխաւոր սկզբունքներն աչքի առաջ են ունեցած. Ա.) փոխակերպումն-պարման սարքմանը, Բ.) կերպարանացման սկզբունքն և Գ.) յիշողական սարքմանները. Առաջին սկզբունքն ուղեցոյց է իւրաքանչիւր ուսումնարանի և դասարանի նիւթի ընտրութեան ըստ մարդկութեան զարգացման աստիճաններին. Այսպէս՝ մենք կը տեսնենք Բահաթրեանցի «Ուղեցոյց»ի մէջ, որ առաջին տարուայ դասընթացը կը պարունակէ, իւրաքանչիւր դասարանի (նոր դասի) սկզբնական խնդիրը նոյն շրջանի մէջ անցած հէքեաթներ կամ մանուկներ, քանի՛ քանի՛ հեքեաթներ առած. Երկրորդը առնելով Ռոբինզոնէն, երրորդը՝ նահապետական աշխարհէն և այլն, կը կազմեն իւրաքանչիւր դասարանի ուսուցման նիւթի մի մի կեդրոն.)

Երկրորդ սկզբունքն է յիշողական, որ կը պահանջէ իւրաքանչիւր ուսուցման նիւթ յարակցութեան մէջ դնել կեդրոնական նիւթի հետ և ըստ այնմ դասաւորել, ինչպէս այստեղ մենք կը տեսնենք թուրքանութիւնը հէքեաթների հետ նոյն վիճակի մէջ.

Երրորդ սկզբունքն է յիշողական 5 աստիճանները, որոնց տեսութիւնը ցոյց կուտայ, թէ ինչպէս պէտք է իւրաքանչիւր նիւթ համաձայն հոգեբանական խիստ ու որոշ կանոնների ամեն անգամ մշակել.

Սակայն որովհետեւ մեր ուսումնարանները վերոյիշեալ սկզբունքների հիման վրայ մշակուած ծրագրեր ու դասագրքեր չունին, ուստի և այս առթիւ մեզ գլխաւորապէս պէտք է առ այժմ երրորդ սկզբունքը կամ դասաւանդութիւնը զբաղեցնէ. Այլ պատեհ առթի թողնելով վերոյիշեալ յեղափոխիչ սկզբունքների մասին խօսելը՝ այժմ դառնանք երրորդին, որի հիման վրայ կազմուած է ձեր ներկայ դասագիրքը.

Եթէ դուք կ'ուզէք, որ նոցա մեթոտի ոգին տանկահայ ուսուցիչներն կատարելագործուելու ձգտում ունեցող ուսուցիչներն ըմբռնեն, հարկ անհրաժեշտ է կա՛մ իրրեւ յաւելուած և կամ իրրեւ ուղեցոյց գոնէ հետեւեալ մասի սկզբին մի համառօտ տեսութիւն տալ այդ ձեւական 5 աստիճանների վրայ, ինչպէս այդ արել են Բահաթրեանն ու Ռայնն, որոնք ուղեցել են իրական կեանք մտցնել այս մեթոտը(2).

Նախ քան նիւթի մշակման մասին խօսելիքս՝ մի քիչ կանգ առնենք նորա ընտրութեան և դասաւորութեան վրայ.

Նէ-ռէ ընդ-ռէ-ռէ. Սորա մասին պէտք է նկատեմ, որ 1—50 թ. երէ դրդ. քրիստոնէութիւնները դ գրդ-ոյ մէջ անհնարին է հիմնադրել անելի. Նոյն իսկ Գերմանիայի մէջ, Ռայնի տեսութեան տակ գտնուող համալսարանական ուսուցչանոցի վարժոցին մէջ մինչեւ 10 կ'անցնին. եթէ մի առարկայ ամենէ շատ կը պահանջէ ջ'շտապել, այդ թուաբանութիւնն է, վասնզի նա, իրրեւ մտաբեռիկական գիտութիւն՝ հետեւողական հեքեաթներու կը պահանջէ, մի անգամ նորա հիմքն անհասատատ դնելէն յետոյ այլ եւս անհնարին է ուղղելը. եւ կարծեմ, լաւագոյն է, եթէ մեր ուսումնարաններն աւելի ժամեր նշանակել կարենան, առաջին տարին գոնէ 20ի գործողութիւններով բաւականանալ և հետեւեալ տարիներն, երբ արդէն գլխաւոր սկզբունքները պարզ կը լինին, աւելի ընդարձակ շրջաններ ընդունիլ.

Նէ-ռէ գ-ռ-ռ-ռ-ռէ. Գալով թուաբանական նիւթի դասաւորութեանն՝ ես այս կողմէն ձեր դասագրքի մեթոտը բաւականին հնացած կ'համարեմ. ի՞նչու համար են, օրինակ՝ 1—14 և 65—69 էջերի մէջ թուերի «նամարելու», «կազմութեան եւ դասակարգերի» ծանօթութիւնները. Ճշմարիտ է, այսպէս մտածել է ուսուցանել նաեւ Բահաթրեանցը, սակայն այդ 10 տարի առաջ էր, եթէ նա կենդանի մնացած եւ հետեւած լինէր այս մասնագիտութեան սահուն ընթացքին՝ այժմ այլ կերպ պէտք է գրէր. Իմ համոզմունքն այսպէս է, որ մենք ուսուցման մէջ պէտք է նաեւ հոմանրդիյին հոդբեռռութիւնը դ գ-ռ-ռ-ոյ ընդ-ռէ, զի նա անհատական հոգեբանութեան անպատ աղբիւրն է. Արդ ի՞նչ կ'ուսուցանէ մեզ մարդկութեան քաղաքակրթութեան պատմութիւնը թուաբանական գիտութեան ծագման եւ զարգացման վերաբերմամբ, միթէ սկզբնական մարդը, ներկայ ժամանակների վայրենին կեանքի մէջ կամ նոյն իսկ քաղաքակրթուած մարդու զաւակն ուսումնարան յաճախելէն առաջ՝ կեանքի մէջ պատահող հաշիւները տեսնելու համար նախ պէտք է սովորի թուերի համարելն աւելի քան այսօր հարկաւոր է, թուերի «կազմութիւններն» ու «դասակարգերը». ո՛չ. վայրենի մարդը կամ անուսում մանուկը իրենց թուաբանութիւնը կը սովորին ֆրդնակոնաբ և անմիջապէս բանիրբ-ռէ-լ օրինակների կամ խնդիրների լուծման միջոցաւ՝ ուտելու, տուր եւ առի, առարկաների հետ խաղալու եւն. ժամանակ. Ուրեմն, եթէ աշակերտի հոգին ուսումնարանի մէջ այլ օրէնքներ չստանար, պէտք է մենք վերջապէս թողնենք անբնականը և բնական ճանապարհը բռնենք. Թուերի համրանքը, կազմութիւնն ու դասակարգերն ունին իւրաքանչիւրն իրենց պատշաճ տեղերը ձեւական հինգ աստիճանների մէջ, որոնց տեսութիւնն արդէն այնքան պարզ ու մշակուած է, որ այլ եւս ոչինչ պակաս բանի տեղ չթողներ. Այստեղ նաեւ մի այլ ուշադրութեան արժանի մանկավարժական կէտ կայ. այդ է հեռաբերումն ասուած նէրէն դէլ զբռ-ռէ-ն վ-ռ գ-ռ-հէլ. երբ մենք մէկէն ի մէկ առաջին օրէն մի տարուց ամբողջ դասընթացի թուերի համրանքը, կազմութիւնն ու դասակարգերը կ'ուսուցանենք, այլեւս մանկան համար նոր դասերը չեն կարող ունենալ այն հրապոյրը, քանզի հետեւեալ բոլոր դասերը կիսով չափ իրեն ծանօթ են թուելու. այսպիսով մենք մանկանը կը զրկենք յառաջադիմելու գիտակցութենէն, ապա ուրեմն և հետաքրքրութենէն.

Մի եւ նոյն հոգեբանական սխալն արած էք Բահաթրեանցն ու դուք նաեւ նէ-ռէ գ-ռ-ռ-ռ-ռէ մէջ ըստ ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ դ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ. դուք նախ ուսուցանել կ'ուզէք 1-10 գումարում եւ հանում, ապա բազմապատկում ու բաժանում. Մի՞թէ կեանքի մէջ մարդս նախ գումարումն ու հանումը կը սովորի եւ ապա միւս գործողութիւնները. Այսպիսի ընթացքը թէ անբնական է և թէ այս պատճառաւ՝ հոգեմանկավարժական. ի՞նչու. որովհետեւ այդ մինչեւ հիմա այս կողմերը գործածուող մեթոտով մանուկները միշտ գ-ռ-ռ-ռ-ռ և ռ-ռ-ռ-ռ թուաբանութիւն գիտեն և պէտք է գիտենան, վասն զի մինչեւ որ որոշ շրջանի թուերի գումարումն ու հանումը կ'ուսանին, նախընթաց շրջանի բազմապատկումն ու բաժանումը կը մոռնան. Այս սխալն աւելի ակներեւ է, երբ, ինչպէս առհասարակ կը պատահի, մի տարին գումարում ու հանում, միւս տարին նոյն թուերի բազմապատկումն ու բաժանումը կ'ուսուցանեն. Արդ՝ ես իրրեւ ապացոյց ասածներիս՝ ունիմ բազմաթիւ օրինակներ աչքիս առաջ.

Ապա ուրեմն ռ-ռ-ռ է. բ-ռ-ռ-ռ մ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ-ռ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ընտանին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՑՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Զմրաթիա Գօմիսիոն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքեանէյէ՝ Շեհրը Բամազանը Շերիֆաէ վիրիլմէք իւզրէ միւպարեա օլունաճագ օթուզտան գրրդ պին գրյէյէ գատար բէյէլին իթասընա թալիպ օլանլարընն թարիխի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆիթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 շուպաթ 1890 336
Նո. 34 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միւպարեա օլունաճագ եիւզ էլիտէն պին քիլո թրիէսթէ թօրպա չէքէրինին իթասընա թալիպ օլանլարընն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆիթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 շուպաթ 1890 338
Նո. 36 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ճիւնուտը ճէնապը Միւլիւքեանէ իչիւն պիր սէնէլիք օլարադ միւպարեա օլունաճագ եիւզ օթուզ պին չէքի հաթապը իքի պուչուգտան իւչ միլիոն քիլո քէօմիւրիւն իթասընա թալիպ օլանլարընն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 շուպաթ 1890 337
Նո. 35 2—3

Ատասնատէր Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը

Զմրան համար մեծ քանակութեամբ
նոր հանդերձներ եկած են
ՁԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԴՆԵՐՈՎ

ԱՂԱՅԱՆԱՀԱՆԴԷՍ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻՏԻ, ՀԱՐԲՈՒԹԻՒ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՑՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻԻՆԹՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս գաղին վայելած համբաւը հիմա կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Լուսէլ կ'ըստանայ անոնցմէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն Նէրէլի Թնդանօթակրոյն վրայ, ի Ռիֆ, ընկուտիա.

«Միրելի պարոն, Ըստ որում կը նկատուի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Վսեմ. Կոմս Քարթէնէսյան ձեզարտեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անխոնի հատիկներով և կրնամ հաւատալ ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալս գործելս դադրեցնելու, և առաջին փոքր որուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն ոլորց։ (Սոր.) Վ. ԼԻՆԶԼԷ, Նէրէլի Թնդանօթակրոյն.»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտոնեալ դեղերու վաճառականաց քով. շիշը 1 շիլին 1½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՌՈՒԷԼԼ, 4, Ալպիոն Բաղէյա, Պլաքֆրիարս քոա, Լանտան։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով.
Մ. ԷՍՄԱԻԵՆՑ ԳԱՐԻԱՆԱՆ
64 Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ոյվատա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67

ԼԱՎԸՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՄՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՅ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍՏՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՅԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՊԻՒԿԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 80,000,000 Ֆրանք
ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՏԵՍՕՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՄԱՒՆՔ 1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՒ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ընկերութիւնն, որ հաստատուած է Նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արդէն զարգացումմ ունեցած է։ Իւր Նպաստն է որչափ՝ պայմանաժամի մէջ վերակալմէլ գրամագլուխ։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազիմի են, ինչպէս շարժական արժէքից և փոխ տրուած գրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստեալ գրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, երաշխաւորութիւնք և Գլխաւորաբար՝ փոխառութեանց և մարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած գրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, շահագործան մասուկ ներքեւեան համար ցեկանոնը եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց Նպաստին է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 188 յունուար 1 ին։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Լ'Փէլտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պահչէ Գարու, Պոլիս։ 42

L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ ֆր. 10,000,000
Ստորագրեալ » » 1,000,000
Վճարեալ » 864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի պներով և ամենայահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպեան չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի առաւել քան 16,000,000 ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Ճէլալ պէյ խանի ճիչտ դէմ թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ
320 ՍԱՀԱԿ ԳԱՏԻՃ և ԸՆԿ.

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է Ներկելու համար կոշիկներն ոչք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլն, որ Նշանաւոր գոյութիւն մ'ունի, ամրագոյն շաբաթ մը կը տեւէ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ըլլան ջուրի և խոնաւութեան։ Տիզմը կամ ուրիշ ապտեղութիւններ դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս Ներկը կը յարմարի ոչանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն Նորոգելու համար ճամբորդութեան կոշիկներու։

Գործածման եղանակ. Ներկերի տարբերին խնամով սրբել, այնպէս որ հին Ներկէն հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկին բսել, կամ՝ սպունգի տորով մը կամ՝ վրձնով։ Թրջուած մաղեր՝ ոչինչ ինքնին կը լսրնայ։

Զգուշանալ լեցնելն։

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՍՄՈՒՆԴ ԳԱՐԻԱՆԱՆ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ոյվատա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Հիւսէյնի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

GUERISON Prompte et Certaine !
Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX
PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS
DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈՋԷՖ ՔԱՆԶՈՒԲԻ, Մեծ Փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գարու, 18 64

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԼԵՐԷԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԷՆ ՅՈՒՏ ԻՒՂ
Իբրեւ՝ Ֆոսֆոր որ լաւ է սոսկալի
Պատրաստեալ Ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ,
Իբրեւ ֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամէնէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 81

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ ՓԱՍՆԵՐՆ ԻԲՐ 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամմատցի Պանդային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՋԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՋԷ

Սկսեալ ի 3 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՋԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՋԷ

ԹՈՒՌՔԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
	Առաւօտ											Իրիկուն									
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 —	4 30	5 ...	5 30	6 —	6 30
Գալաթա-գարու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 39	12 13	1 39	2 8	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39
Լէնի-գարու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 43	12 17	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43
Տաւուք փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Պասմանա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 48	12 22	1 49	2 17	2 49	3 18	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6 49
Լէսթի—գալէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 53	10 23	10 53	11 54	12 25	1 54	2 20	2 53	3 22	4 24	4 54	5 23	5 55	6 25	6 55
Մագրիգիւղ	7 9	7 34	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 34	11 6	12 6	—	2 6	...	3 4	3 36	4 34	5 6	5 34	6 8	6 36	7 6
Ալ Մեէնմոս	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	12 16	—	2 15	...	...	3 45	...	5 15	...	6 26	...	7 15
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 3	...	...	...	...	...	12 24	—	...	...	...	...	...	...	...	6 34	...	...

ՔԻՒՋԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՋԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՌՔԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	51	43
	Առաւօտ										Իրիկուն										
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Ալ Մեէնմոս	6 30	7 —	...	8 —	8 30	...	9 30	...	...	11 26	...	1 30	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	...	6 15	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	11 37	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 42	7 5
Լէսթի—գալէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 54	10 24	10 52	11 51	1 25	1 53	2 25	2 54	3 21	4 23	4 53	5 54	6 24	7 —	7 16
Պասմանա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 58	10 28	10 56	11 55	1 28	1 57	2 28	2 58	3 25	4 27	4 57	5 58	6 28	...	...
Տաւուք փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Լէնի—գարու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 1	10 34	11 2	12 1	1 31	2 8	2 34	3 4	3 31	4 33	5 3	6 4	6 34	...	...
Գալաթա-գարու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 7	12 8	1 38	2 7	2 38	3 8	3 35	4 38	5 8	6 8	6 38	7 11	7 27
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 6	10 16	10 46	11 15	12 16	1 46	2 15	2 46	3 16	3 43	4 46	5 16	6 16	6 46	7 20	7 35

Գարը ծարքեր՝ ... ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծարքը Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռաւ կայարանաց մէջեն բանող կառախմբոց մէջ միայն կառախմբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոնները. մինչ կառախմբերն ունին միայն Բ. և Գ. վագոնները։ 196

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Ալյէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ապդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճամբորդութեան փայրերու ջերմամ կիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ սասդ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը սասդ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիկական խանդարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լոզացող թունաւոր անչափ բեմի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց աս անունները տրուած է. ջերմն և տարսուս, թագուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մինչեւ որոր ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառն փայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց ապրանոցներէ և ոսկանեներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով. զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ալյէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սասուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտ սասդ, մինչեւ թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 151

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱԼՈՒՈՑ

Ոչ՝ ոչ՝ երբ՝ ոչ՝ ոչ՝ կը բերէ Լիվերբուլ
և Արեւելեայ Գիծ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	7718	Գաղլանիա	4841
Եդրուարիա	7718	Պոմպեա	4535
Սէրվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բաւանիա	5587	Ազիա	2393
Սէֆիանիա	5517	Սարակոսա	2168
Կալիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիբիա	4557	Բաղդիրա	2144
Ալբերտ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Էրպուրկ	1614		

Թրինիդատ հոգենաւը, նաւապետ Քինկ, Լիվերբուլէն ասատ կ'սպասուի մարտ 18ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա
196